«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»
Директори Институти таърих,
бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба
номи А. Дониши АМИТ д.и.т,
дотсент Муродзода А.А.
«1» 04 2026 соли 2026

ХУЛОСАИ

шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ

Диссертатсияи Изатов Юсуфбек Миралиевич дар мавзуи «Аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 -Таърих, ихтисоси 6D020303 - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ дар шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониш иҷро шудааст.

Дар давраи омодасозии диссертатсия Изатов Юсуфбек Миралиевич дар зинаи таҳсилоти докторанти фалсафа (PhD) дар соҳаи таърихи Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ таҳсил намудааст.

Роҳбари илмии Изатов Юсуфбек Миралиевич сарходими илмии шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А.Дониши АМИТ, доктори илмҳои таърих, профессор, узви вобастаи АМИТ Пирумшоев Ҳайдаршо мебошад.

Аз муҳокимаи рисола дар ҷаласаи шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониш аз 30. 04. соли 2026, протоколи № 4 хулосаи зерин ҳосил гардид:

Баҳо ба рисолаи докторанти фалсафа (PhD). Таҳқиқот ба таърихи аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX бахшида шудааст. Рисола ҳаводиси сиёсиву иҷтимоӣ ва иқтисодиву фарҳангии аморати Бухороро, ки дар манбаъҳои хаттӣ инъикос ёфтаанд, дар бар мегирад.

Муаллиф мубрам будани рисоларо чунин асоснок месозад, ки масоили муҳимми сиёсиву иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангии Бухоро дар

нимаи дуюми асри XVIII - ибтидои асри XX дар бисёр манбаъҳои хаттӣ инъикос ёфтааст, вале ба таври маҷмуӣ онҳо таҳлил нашудаанд. Аз чунин мабаъҳои хаттӣ, ки масоили таърихии Бухороро дар нимаи дуюми асри XVIII - ибтидои асри XX инъикос менамоянд, "Туҳфату-л-хонӣ"-и Муҳаммадвафои Карминагӣ, "Рисола ё мухтасаре аз таърихи салатанати манғития"-и Аҳмади Дониш, "Туҳфаи шоҳӣ" ва "Таърихи салотини манғития"-и Мирзо Абдулазими Сомии Бустонӣ, «Таърихи амирони манғити Бухоро» -и Мушрифи Бухороӣ, "Таърихи ҳумоюн"-и Содиқхоҷаи Гулшанӣ, "Таърихи мирони манғитияи Бухоро"-и Садриддин Айнӣ ва ғайра ҳисоб меёбанд.

Зумрае аз муаллифони манобеи хаттӣ аз хидматгузорони дарбори амирони манғитӣ ва чанде аз мардумони одӣ буданд, ки мавқеи иҷтимоии онҳо дар таълифи рисолаҳояшон бетаъсир намондааст. Дар баробари осори муаррихони замон баррасии ёдоштҳо ва сафарномаҳои сайёҳони хориҷӣ низ басо муҳим аст.

Дар осори муаррихони дарборӣ воқеаҳои аморати Бухоро дар нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX бо ҳусни тавоҷҷуҳ ба ҳукуматдории амирони манғитӣ инъикос ёфтааст. Таърихнависони аз дигар қишри аҳолии замон масоили таърихиро ба таври ба худ хос зикр намудаанд. Аз ин рӯ, таҳқиқи муқоисавии маълумоти онҳо дар муайян намудани воқеияти замон ниҳоят муҳим аст.

Иштироки шахсии унвонҷӯй дар гирифтани натиҷаҳое, ки дар диссертатсия пешниҳод кардааст. Диссертатсия натиҷаи таҳқиқоти шахсии докторанти фалсафа (PhD) ба ҳисоб рафта, андешаҳои илмӣ, коркарди назариявию методологӣ аз ҷониби муаллиф мустақилона баён ва иҷро шуда, дар он асос ва натиҷаи таҳқиқот инъикос ёфтааст.

Дараҷаи таҳқиқоти анҷомдодашуда. Барои анҷоми таҳқиқоти диссертатсионӣ муаллиф аз усулҳои муҳими таҳқиқотӣ, аз ҷумла аз усули ҳақиқатнигории илмӣ – ҳамчун яке аз дастурҳои асосии илмҳои муосири таърихӣ, ҳамчунин маҷмуи усулҳои назариявӣ-таърихӣ, масъалагузорӣ-солномавӣ, назариявӣ-муқоисавӣ, муқоисавӣ–таърихӣ, таърихияти илмӣ ва усулҳои таҳлили иҷтимоӣ – таърихӣ истифода намудааст. Дар асоси усули муқоисавӣ–таърихӣ масоили таърихӣ дар рисолаҳои таърихии дасти аввал анҷом дода шудааст. Тибқи усули масъалагузорӣ – солномавӣ чаҳорчӯби масоили замонии таҳқиқот муайян шуда, равандҳои сиёсиву иҷтимоӣ ва иқтисодиву фарҳангии Бухорои нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX мавриди таҳқиқ қарор гирифтанд.

Мақсади таҳқиқот. Дар давоми иҷрои таҳқиқоти мазкур дар назди диссертант мақсади баррасии ахбори муаррихон оид ба Бухорои нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX ва шаҳру навоҳии тобеи он

гузошта шудааст. Вобаста ба ин диссертант дар пеши худ вазифаҳои зерин мегузорад:

-дар асоси осори таърихӣ ва адабиёти илмӣ муайян намудани ҳаёту фаъолияти муаррихони Бухорои нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX ;

-таҳлили сохтор ва муайян намудани муҳтавои мероси муаррихони ба ин масъала иртиботдошта;

- инъикоси вазъи сиёсии аморат дар осори муаррихони замон;

-мушаххас кардани нишондиҳандаҳои кишоварзӣ дар осори таърихнависони миёнаи асри XVIII-ибтидои асри XX;

-муайян намудани сатҳи ҳунармандӣ ва савдо дар Бухорои миёнаи асри XVIII-ибтидои асри XX;

-баррасии тарзи андозситонӣ дар осори хаттӣ;

-мушаххас намудани исёнҳои халқӣ дар адабиёти таърихии нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX ;

-муайян кардани вазъи илму маориф дар сарчашмаҳои таърихӣ.

Навгонии илмии таҳқиқот. Навгониҳои илмии таҳқиқоти диссертатсионӣ аз ҷониби муаллиф дар он зоҳир мегардад, ки бори нахуст ба доираҳои илмӣ таҳқиқоти диссертатсионие пешниҳод мегардад, ки он ба дараҷаи инъикоси воқеаҳои аморати Бухоро дар осори муаррихони Бухорои нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX бахшида шудааст. Навовариҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар нуқоти зерин баён мегардад:

- дар асоси ахбори сарчашмаҳои таърихӣ ва адабиёти илмӣ зиндагиномаи муаррихони нимаи дуюми XVIII-ибтидои асри XX баён гардид;

- сохтор ва муҳтавои сарчашмаҳои таърихии нимаи дуюми XVIII-ибтидои асри XX муайян шуданд;

-ахбори муаррихон оид ба вазъи сиёсии Бухоро дар нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX мавриди таҳлилу баррасӣ қарор ёфтанд;

-вазъи кишоварзии Бухоро аз рӯйи ахбори манбаъҳои хаттӣ баррасӣ гардид;

-ҳунармандӣ ва савдои Бухоро дар нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX муайян шуданд;

-тарзи андозситонӣ ва шӯришҳои халқӣ дар сарчашмаҳои хаттӣ ва дигар таърихнависон таҳти омӯзиш қарор ёфтанд;

- вазъи илму маориф ва шароити таълим дар асарҳои таърихии нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX мушаххас гардиданд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Натиҷаҳои бадастомада аз таҳқиқот метавонанд таърихи халқи тоҷикро дар нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX-и Бухоро ва дигар давлатҳои Осиёи Миёна пурра

намуда, дар корҳои илмӣ – таҳқиқотии муҳаққиқон ва муаррихон оид ба инъикоси ҳодисаҳои таърихии нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX-и Бухоро маълумоти иловагӣ пешниҳод намоянд. Мазмуни асосӣ, хулосаҳо ва маводи санадии диссертатсияро метавон зимни таълифи асарҳои маҷмуӣ роҷеъ ба таърихи сиёсии халқи тоҷик дар нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX, таълифи рисолаҳои илмӣ, ҳангоми гузаронидани курсҳои лексионӣ ва махсус аз фанҳои «Таърихи халқи тоҷик» ва «Таърихи асрҳои миёна» ва ғайра мавриди истифода қарор дод.

Маводҳои дар диссертатсия овардашуда барои дарки воқеии масъалаҳои мубрами ҳаёти сиёсиву иҷтимоӣ ва иқтисодиву фарҳангии Бухорои нимаи дуюми асри XVIII ва ибтидои асри XX имконият медиҳанд. Хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия барои ҳалли баъзе масъалаҳои илмии ҳодисаҳои таърихии асрҳои дарназардошташуда муфиданд.

Мутобиқати диссертатсия бо шиносномаи ихтисоси илмӣ. Диссертатсия дар мавзуи «Инъикоси воқеаҳои аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD)-доктор аз рӯйи ихтисоси 6D020300-Таърих, ихтисоси 6D020303- Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ мутобиқат мекунад.

Пуррагии маълумоти рисолаи илмӣ дар маводҳои нашршуда таҷассум ёфтааст. Натиҷаҳои асосии корҳои таҳқиқотӣ дар диссертатсияи мазкур ҷамъбаст шудаанд. Қисмҳои алоҳидаи кори таҳқиқотӣ дар мақолаҳои илмие, ки солҳои 2020 -2026 навишта шуда, аз чоп баромаданд, инъикос ёфтаанд. Ҳолатҳои асосҳои таҳқиқоти анҷомдодашуда дар 3 маърузаву маводҳои конфронсӣ ва 4 мақолаи илмӣ дар маҷаллаҳое, ки аз тарафи КОА-и назди Президента Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф шудаанд, ба нашр расидаанд. Дар ин мақолаҳо андеша ва таҳлилҳои илмии муаллиф роҷеъ ба Инъикоси воқеаҳои аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX нишон дода шудаанд:

[1-М]. Изатов Ю.М. Таърихи ба сари ҳокимият омадани амир Шоҳмурод тибқи ахбори Муширифи Бухорои. [Матн] // Изатов Ю.М. / Муаррих. Маҷалаи илмӣ - назариявии Институти тиърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ – 2021 - №2 (26). С. 86-91.

[2-М]. Изатов Ю.М. Инъикоси ба сари ҳокимият омадани амир Насруллоҳ дар “Таърихи амирони манғитӣ” -и Муширифи Бухорой. [Матн] // Изатов Ю.М. / Муаррих. Маҷалаи илмӣ - назариявии Институти

тиърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ – 2022 - №1 (29). С. 107-113.

[3-М]. Изатов Ю.М. Инъикоси ба сари қудрат омадани амир Ҳайдар дар "Таърихи амирони манғитӣ" -и Мушрифи Бухорой. [Матн] // Изатов Ю.М. / "Номаи донишгоҳ" – и Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба номи академик Б. Ғафуров. - 2025 - №3 (83). С. 64-67.

[4-М]. Пирумшоев Ҳ., Изатов Ю.М. Инъикоси вазъи кишоварзии аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX. [Матн] // Изатов Ю.М. / "Паёми политехникӣ" -и бахши техника ва ҷомеаи Донишгоҳи техникии Тоҷикистон ба номи М.С.Осимӣ. - 2026 - №2 (14). С. 48-52.

Маводҳои конфронсӣ

[5-М]. Изатов Ю.М. Инъикоси шӯриши Восеъ дар сарчашмаҳои нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ - амалӣ дар мавзуи "Нақши маърифати ҳуқуқӣ дар ҷомеаи шаҳрвандӣ". Колеҷи техникии ДТТ ба номи М.С. Осимӣ12. 04. соли 2024. Душанбе – 2024. С.42-48.

[6-М]. Изатов Ю.М. Инъикоси вазъи кишоварзии Бухоро дар замони амирони манғитӣ // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ - амалӣ дар мавзуи "Нақши илмҳои табиатшиносӣ ва риёзӣ дар омодасозии кадрҳои баланд ихтисоси миёнаи касбӣ". Колеҷи техникии ДТТ ба номи М.С. Осимӣ 27. 04. соли 2026. Душанбе – 2026. С.192-201

[7-М]. Изатов Ю.М. Инъкоси шуришҳои Қаландаршозҳ ва Усмон дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX. // Маводи конференсияи ҷумҳуриявии илмӣ - амалӣ дар мавзӯи "Нақши илмҳои табиатшиносӣ ва риёзӣ дар омодасозии кадрҳои баланд ихтисоси миёнаи касбӣ". Колеҷи техникии ДТТ ба номи М.С. Осимӣ 27. 04. соли 2026. Душанбе – 2026. С.201-205.

Ҷаласаи Шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ

ҚАРОР МЕКУНАД:

Диссертатсияи Изатов Юсуфбек Миралиевич дар мавзуи «Аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри

XX» барои дарёфти дарадаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 -Таърих, ихтисоси 6D020303 - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ ҳамчун кори илмӣ-тахассусӣ иҷро гардида, ба талаботи нишондиҳандаҳои Низомномаи КОА-и назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дарёфти дараҷаи илмӣ ҷавобгӯ мебошад.

2. Диссертатсияи Изатов Юсуфбек Миралиевич дар мавзуи «Аморати Бухоро дар осори муаррихони нимаи дуюми асри XVIII-ибтидои асри XX» барои дарёфти дараҷаи илмии доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯйи ихтисосҳои 6D020300 -Таърих, ихтисоси 6D020303 - Таърихнигорӣ, манбаъшиносӣ ва методҳои таҳқиқоти таърихӣ барои ҳимоя пешниҳод карда шавад.

Хулосаи мазкур дар ҷаласаи шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ аз 30 апрели соли 2026(суратҷаласаи № 4) қабул гардид.

Дар ҷаласа 14 нафар иштирок намуданд

Натиҷаи овоздиҳӣ:

Тарафдор -14 нафар;

зид –нест,

бетараф –нест.

Қарор якдилона қабул гардид.

Мудири шуъбаи таърихи қадим, асрҳои миёна ва нави институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ, доктори илмҳои таърих, профессор **Ҳ. Камол**

Котиб **М. Тоҷиева**

Имзои доктори илмҳои таърих, профессор Ҳ. Камол ва котиб М. Тоҷиеваро тасдиқ мекунам

Нозири кадрҳо /Г. Файзуллоева

05.05.2026